

Umela bi bila lahko, da se je ta resnoba vse-lila v sina sama po sebi zaradi njegove starosti, toda razlagala si je rajša, da ga uči tako gospod Peter in ji tako krade ljubezen njenih sinov. Ni ji bilo prav, da je vojvoda Leopold tako točno ravnal po nasvetih duhovnega vzgojevalca in celó preziral njeno mnenje ali njene želje. Opažala je, da je tudi Leopold sam nekam resnobnejši ali celó pobožnejši, da nenavadno dolgo moli, ostaja v cerkvi in prejema svete zakramente. Njenemu srcu ni ugajalo to, in čim dalje bolj je mrzela gospoda Petra.

Naposled mu je postala ostra nasprotnica in sklenila, da ga odpravi z dvora, naj velja, kar hoče. Ne, da bi mu mogla očitati kako napako ali kak pogrešek, narobe, cenila je njegovo delavnost in mnoge vrline, a ni ji bil po godu, in zato se ga je hotela iznebiti.

Večkrat že ga je bila nalašč razžalila ali mu pokazala zaničevanje; če jo je pozdravil, ni mu odzdravila, pri slovesnih obedih in sprejemih ga je prezirala, nekaterikrat kar hipoma poklicala sinova k sebi, četudi sta bila pri nauku. Gospod Peter je to čutil, toda potrpel je, dobro vedoč, da brez nasprotnikov ni noben človek in da se težave ustavljajo vsakemu dobremu delu.

A najhuje je še prišlo. Nekega dne obiščeta gospoda Petra dva domačina z Dolenjskega. Bila sta v preprosti narodni obleki. Ker je bival gospod Peter prav v dvornem gradu, prišla sta vanj naša Dolenjca. Ko je zvedela o tem Virida, zdelo se ji je to jako za malo. Dvorjani so si šepetali: „Plebejec, kmetavs, pritepenec, plezavec — —“, tako so govorili o gospodu Petru in njegovem nizkem rojstvu. Virida je pa drugi dan pri skupnem obedu v nekaki nevolji izbruhnila — gospod Peter je bil navzoč in je uprav nekaj razlagal knežičem —: „Žalostno je dovolj, da se kmečka suknja šopiri že po dvoru.“ Gospoda Petra je zadelo to bridko; vsi so se spogledali, — a molčal je.

Naslednjo nedeljo je imel pri božji službi pridigo, pri kateri je bil navzoč ves dvor. Gospod

Peter je govoril preprosto in prepričevalno v evangelijskem duhu. Virida ni nikakor marala za take govore, želela je laskanja in lepoticja v cerkvenih govorih, kakoršnih je slišala dovolj v Milanu. Razkladal je, zakaj pravi Izveličar, da ne moremo služiti dvema gospodoma. Lepo je pojasnil, da moramo najprej služiti Bogu, da, tudi tedaj, če bi se zamerili ljudem.

V govoru ni bilo nič zbadljivega, vendar ni bil Viridi všeč. Pritožila se je Leopoldu in zapretila, da ne gre več v cerkev k pridigi, ako ne odpravi z dvora tega človeka. Leopold je sicer videl, da ni kriv pridigar prav nič, a ni imel srčnosti, da bi bil zavrnil ženo. Ta se je hudovala nad gospodom Petrom tudi proti dvorjanom, da je prišlo vse to na uho njemu samemu. Izprevidel je, da tako ne more biti dolgo, in da se treba umakniti, če hoče sam živeti v miru in potolažiti vojvodinjo.

Gospod Peter je tako izkusil, kaj je milost in nemilost velikašev. Presedalo mu je tako življenje in sklenil je odslej služiti samo Bogu v samostanski tihoti. Ker je bil vzgojen v zatiškem samostanu, vleklo ga je tje, vleklo v ljubeznivi kraj dolenski, kjer priča potniku še dandanes velikansko poslopje o nekdanjem obilnem številu zatiških cistercijencev.

Ganljivo je bilo slovo duhovnikovo od tako dragih mu gojencev. Jokali so se vsi, jokali se je tudi Leopold, in solze je brisala Virida, ko je zrla to tako ganljivo ločitev. Vest ji je rekla, da je krivico delala možu, ki ji ni storil nič žalega, pač pa se je žrtvoval z vso ljubeznijo za njene sinove. Ni si mislila, da pride stvar zares tako daleč; njena ženska lahkomisljenost je želela samo v stran potisniti ga, ne pa odpraviti do cela z dvora.

Odšel je gospod Peter proti jugu in kmalu so dobili drugega vzgojevalca. A mir in zadovoljnost nista bila večja, ko ni bilo več „kmečke suknje“ na dvoru. Poletje in jesen sta minula za Virido dokaj počasno, sama ni vedela, zakaj jo nekaj teži in ne more biti vesela lepih näd o bodočnosti. (Dalje.)

Čemú?

Nikar, o nikar se ne boj,
Četudi gospod sem ‚visok‘,
Prijateljček vendar si moj,
Ti, mili, nedolžni otrok.

Zaliva ti solza okó.
Čemú pač? Samó od strahú.
Jaz tudi prikrivam solzó
A tebi ni znano, čemú.

Anton Medved.